

КРАЩІ ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСІВ НА ПОСАДИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Латвійська Республіка

Стаття 8 закону Латвії «Про публічну службу» описує процедуру оголошення конкурсу на вакантні посади у цивільній службі¹

- Відкритий конкурс має бути оголошено у офіційній газеті «Латвійський вісник»:**
- на посаду керівника інституції публічної адміністрації Адміністрацією,
  - на інші посади у цивільній службі відповідною інституцією публічної адміністрації.

При оголошенні конкурсу необхідно вказувати вимоги згідно з посадовою інструкцією. Строк для подання заяв повинен бути не менше, ніж 20 днів, але не більше 30 днів з дня оголошення конкурсу. Дозволяється не оголошувати відкритий конкурс на вакантне місце у державній службі (окрім посади керівника інституції публічної адміністрації), якщо всередині інституції підвищено службовця рішенням керівника інституції, або в інтересах держави на відповідну посаду переведено особу рішенням адміністрації.

Згідно зі ст.11 Закону «Про публічну службу» Латвійської Республіки конкурс є основним способом заміщення вакантних посад. Вимогу володіння державною мовою прямо встановлено на законодавчому рівні в Естонії, Латвійської Республіки та Литві, що пов'язують з наявністю великої частки іншомовного населення².

В Латвійській Республіці оголошують про вакансії щодо вступу на державну службу. Близьким до підготовчої служби є інститут випробувального строку перебування на посаді, що закріплюється у відповідних законах.

Відповідно до статті 7 Закону Латвійської Республіки «Про публічну службу», на посаду у державній службі може претендувати особа, що не є родичем керівника інституції, або безпосереднього керівника (дружина, чоловік, родичі першого ступеня спорідненості, брат і сестра). З цією метою створені оцінювальні комісії Латвійської Республіки. Встановлення результатів проведених іспитів є прерогативою конкурсних комісій, які відбирають одного або декілька кандидатів Латвійської Республіки. На цій стадії також передбачено обов'язок конкурсних комісій проінформувати усіх учасників конкурсу про його результати.

За ст. 11 Закону кандидат на посаду державного службовця призначається на невизначений період наказом керівника інституції. Кандидат може бути призначений на посаду на визначений термін з зазначенням причини тимчасового призначення.

Кандидат на посаду керівника інституції призначається відповідним міністром на 5 років. Призначаючи кандидата на посаду державного службовця, керівник інституції або відповідний чиновник, може встановити випробувальний строк до 6 місяців.

1. <http://m.likumi.lv/doc.php?id=10944>

2. <http://www.center.gov.ua/component/k2/item/2824->

Закон про публічну службу № IX-855 від 23 квітня 2002 року, Главою 3 ст.9 визначає загальні вимоги до набору на посаду публічного службовця. Набір на посаду професійних державних службовців здійснюється в Офісі Сейму - Канцлером Сейму, в Офісі Президента Республіки-Президентом Республіки.

Згідно ст. 11. Закону набір на посаду кар'єрних службовців проводиться:

- на конкурсній основі;
- без конкурсу.

Особа, що претендує на посаду публічного службовця на конкурсній основі, екзамнується письмово (тест) та усно (інтерв'ю). В процесі інтерв'ю оцінюється кваліфікація особи, здатність виконувати функції, визначені в посадовій інструкції посади публічного службовця. Вимога мати стаж у публічній службі не стосується особи, що претендує на посаду кар'єрного публічного службовця, окрім випадків, обумовлених іншими законами.

Набір на посаду публічних службовців політичної (особистої) відданості здійснюється без конкурсу на вибір державного політика або колегіальної державної інституції. Набір на цю посаду здійснюється на строк, що не перевищує строк повноважень державного політика або колегіальної державної інституції, що найняла його на посаду.
Виконуючі обов'язки публічних службовців наймаються на посаду без конкурсу.

Виконуючі обов'язки публічних службовців наймаються на посаду кар'єрного публічного службовця, який тимчасово не може виконувати свої обов'язки та займати посаду до повернення тимчасово відсутнього кар'єрного публічного службовця, але на строк, що не перевищує три роки. **Вимогу щодо володіння державною мовою прямо встановлено на законодавчому рівні у Литовській Республіці, що пов'язують з наявністю великої частки іншомовного населення⁴**

У статті 12 Литовської Республіки Закону про «Про публічну службу»: *«набір на посаду публічних службовців політичної (особистої) відданості здійснюється без конкурсу на вибір державного політика або колегіальної державної інституції»*. Мова йде лише про тимчасове виконання обов'язків, і тому застосування конкурсної процедури у цьому випадку є зайвим, адже для зайняття посади на постійній основі все одно буде проведено конкурс.

У Литовській Республіці письмовий іспит є обов'язковим для всіх кандидатів. Іспит має формат тестування (питання з відповідями на вибір) і складається з двох частин: загальної, що визначає рівень загальної та юридичної підготовки, та спеціальної, зміст якої залежить від конкретної посади, на яку проводиться конкурс. За результатами письмового іспиту відбіркова комісія призначає співбесіди кандидатам, які успішно пройшли тестування.

3. http://www.infolex.lt/Portal/start_ta.asp?act=doc&fr=pop&doc=17188&title=LR%20valstyb%EBs%20tarnybos%20%E1statymas

4. <http://dSPACE.nbuV.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26586/54-Mazina.pdf?sequence=1>

5. <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28975.pdf>

Литовська Республіка³

Естонська Республіка

«Закон про публічну службу» від 25 січня 1995 року згідно зі ст. 19 встановлює, що конкурсний відбір, який передбачено законом про державну службу, не набув широкого застосування, що спричинено низкою чинників, серед яких: недостатня кількість кандидатур, які брали участь у конкурсі; складні процедури відбору; зatoryжні терміни для кожного з етапів відбору; велика кількість вимог до кандидатів (професійні та особисті якості, наявність дипломів, уміння комунікувати, психологічна та емоційна стійкість тощо). Ці критерії визначали для посад із різним рівнем відповідальності, а деталі для кожної уточнював Комітет з питань відбору та оцінювання кадрів. За недостатньої кількості кандидатів відбір проводили емпіричним способом за доволі абстрактними критеріями, на які могли впливати особисті зв'язки. Вимогу володіння державною мовою прямо встановлено на законодавчому рівні в Естонській Республіці, що пов'язують з наявністю великої частки іншомовного населення. Наявний інститут випробувального строку перебування на посаді.

Конкурсно-атестаційні комісії в Естонській Республіці поєднують функції відбору персоналу та атестації чиновників⁶.

На цій стадії також передбачено обов'язок конкурсних комісій проінформувати усіх учасників конкурсу про його результати (не пізніше наступного робочого дня за днем ухвалення рішення).

За результатами конкурсу може складатись рейтинг з кількох кандидатів з-поміж осіб, які брали участь у конкурсі, але яким не було запропоновано обійняти посаду (частина 9 § 18 Закону Естонської Республіки «Про державну службу»).

У разі, якщо переможець конкурсу відмовляється від вступу на посаду, його місце посідає наступний кращий кандидат (частина 10 § 18 Закону Естонської Республіки «Про державну службу»)⁷.

6. [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik_dums/2019/2019_03\(42\)/17.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik_dums/2019/2019_03(42)/17.pdf)

7. <https://www.riigiteataja.ee/akt/126032013005>

Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії

Заповнення посад на конкурсній основі за кордоном має загальні риси.

Попередній відбір кандидатів здійснюється колегіальним органом після відповідного повідомлення про вакантні посади й проведення випробувань (іспитів). Наприклад, у Великобританії - це письмова доповідь на певну тему.

Для набору чиновників створюються спеціальні конкурсні комісії в межах публічної адміністрації.

Найбільш незалежними конкурсні комісії традиційно є в державах англо-американської правової системи, зокрема у Великій Британії та Ірландії⁸.

У Великій Британії для набору державних службовців так само проводяться конкурсні письмові екзамени та співбесіди. Причому, усному екзамену (співбесіді) надається визначальна роль.

Британці вважають, що саме співбесіда дозволяє визначити справжній рівень претендентів.

Екзамени та співбесіди, як уже згадувалося, проводяться незалежними комісіями.

Узагальнюючи, до порядку проведення конкурсу слід віднести публічне інформування про наступний конкурс на певні посади. Зазвичай законодавство детально регулює цей етап конкурсної процедури.

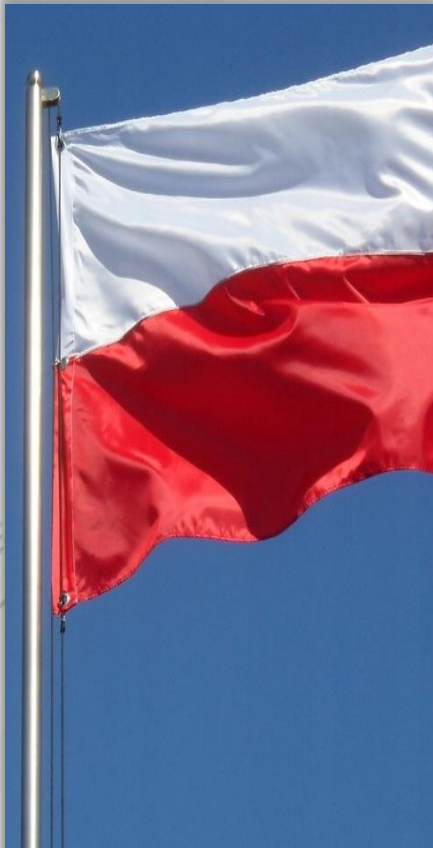
Оголошення про набір повинно охопити усіх можливих претендентів⁹.

8. [www.dridu.dp.ua/zbirnik_dums/2019/2019_03\(42\)/17.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik_dums/2019/2019_03(42)/17.pdf)

9. <https://www.gov.uk/government/publications/civil-service-code/the-civil-service-code>

Республіка Польща

«Закон про державну службу»¹⁰ містить положення, що регулюють призначення, компетенцію та завдання, що постають перед Радою з питань державної служби, що працює при Прем'єр-міністрі.

Сфера діяльності Ради як органу з формування думки та дорадчого органу, зокрема, включає висловлення позицій з питань:

- стосовно державної служби, що надається Прем'єр-міністром або керівником державної служби та за власною ініціативою;
- стосовно проекту програми управління персоналом на державній службі;
- проекту закону про бюджет у частині, що стосується державної служби та щорічного виконання державного бюджету в цьому відношенні;
- запропонованої ставки підвищення оплати праці в державній, бюджетній сфері, у сфері державної служби;
- проектів нормативних актів щодо державної служби;
- центрального плану навчання на державній службі;
- етики корпусу державної служби;
- проектів положень, що визначають режим роботи Цивільної дисциплінарної комісії;
- звіту Голови державної служби, зазначений у ст. 15 абзац 7.

Рада також має можливість:

- оцінити хід кваліфікаційних процедур на державній службі;
- звернутися до керівника державної служби з проханням зайняти позицію з питань, визначених Радою у сфері застосування принципів державної служби;
- звернутися до керівника державної служби з проханням зайняти позицію щодо скарги, направленої на розгляд Ради членом корпусу державної служби, або з питань зауважень та запитів представників профспілок та офіційних об'єднань, що діють в межах державного управління;
- направити свого представника на спостереження за ходом кваліфікаційної процедури на середньому рівні управління на державній службі, а у разі виникнення порушень у ході кваліфікаційної процедури він може попросити керівника державної служби призначити іншу кваліфікаційну процедуру;
- визначити напрями модернізації державної служби в частині зміни завдань, потреб та очікувань прем'єр-міністра;
- у співпраці з KSAP поширювати найкращі європейські стандарти, зразки та досвід у сфері державної служби.

Головою Ради є член Ради Національної школи державного управління, президент Польщі.

Призначення членів Ради державної служби. Рада має 7-9 членів. Прем'єр-міністр призначає членів Ради з числа осіб, які відповідають умовам, визначеним у ст. 4 пункти 1-3 та 5 Закону, знання яких, досвід та повноваження гарантують належне виконання завдань Ради. Прем'єр-міністр призначає голову та заступника голови Ради з числа членів Ради.

Термін повноважень членів Ради державної служби. Строк повноважень членів Ради становить 4 роки. Члени Наглядової ради виконують свої функції до призначення їх наступників. Члени Ради виконують свої функції соціально.

Закінчення терміну членства. Звільнення члена Ради державної служби. Членство в Раді закінчується: у разі смерті члена Ради; у разі невиконання обов'язків члена Ради протягом більш ніж 12 місяців, якщо причиною не є тривала хвороба, підтверджена медичною довідкою.

Прем'єр-міністр звільняє члена Ради у разі його відставки. У разі закінчення членства в Раді або звільнення члена Ради до закінчення терміну повноважень Прем'єр-міністр призначає нового члена Ради на період до закінчення цього терміну...¹¹

10. [www.dridu.dp.ua/zbirnik_dums/2019/2019_03\(42\)/17.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik_dums/2019/2019_03(42)/17.pdf)

11. <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/sluzba-cywilna-1750715>

Акт № 234/2014 36, Закон про державну службу Чеської Республіки встановлює порядок відбору на зайняття вакансії¹².

Державний службовець чи інша особа можуть брати участь у процедурі відбору на умовах, передбачених Законом.

Державний службовець подає органу заяву про призначення на посаду яка підлягає заповненню на підставі процедури відбору.

Інша особа подає до органу заяву про працевлаштування, яка також включає заяву про призначення на посаду або призначення на посаду начальника, яка підлягає заповненню на підставі процедури відбору.

Процедура відбору оголошується органом служби на офіційній дошці оголошень і надалі публікується в інформаційній системі про державну службу. Публікація на офіційній дошці оголошень має юридичні наслідки.

Повідомлення про оголошення конкурсу повинно містити дані про:

- передумови та вимоги
- посаду, яку потрібно зайняти на основі конкурсу,
- сферу, якої стосується конкурсний відбір,
- часові рамки (невизначений строк, або на певний період);

Запити відповідно подаються у письмовій формі чеською мовою. Зразки заявок публікуються Міністерством внутрішніх справ на своєму веб-сайті.

Заявник на працевлаштування повинен:

- бути громадянином Чеської Республіки, громадянином іншої держави-члена Європейського Союзу або громадянином держави, яка є державою-учасницею Договору про Європейський економічний простір,
- досягти 18 років,
- бути повністю незалежним,
- мати позитивні характеристики,
- здобути освіту, передбачену Законом;
- мати необхідну заповнену медичну форму.

Заявник, який не є громадянином Чеської Республіки, повинен довести свої знання чеської мови шляхом іспиту (здає сертифікований іспит з чеської мови як іноземної). Ця норма не застосовується, якщо він / вона доведе, що отримав/ла початкову, середню або вищу освіту протягом принаймні 3 шкільних років, в яких була чеська мова викладання. Заявник, який не є громадянином Чеської Республіки, має право на відшкодування витрат, сплачених за одну участь в іспиті з чеської мови. Зміст та обсяг експертизи визначаються наказом Міністерства освіти, молоді та спорту. Уряд може в рамках систематизації визначити службові посади, до яких, щодо захисту суспільних інтересів, громадянство Чеської Республіки є необхідною вимогою.

12. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-234#cast2>

Чеська Республіка

Австрійська Республіка

Консолідований федеральний закон: Повне законодавче положення про законодавство про державну службу 1979 року Розділ 1366¹³.

У межах свого суверенітету Федеральний президент, Президент Національної ради, Омбудсмен та Голова Ревізійного суду можуть визначати функції державної служби, які мають особливо важливе значення. Контрактні агенти, на яких покладається виконання функцій державного службовця мають включити таку функцію до договору.

Робочі місця посадових осіб Генеральної адміністративної служби повинні бути оцінені Федеральним міністром на вимогу відповідального Федерального Міністра.

Оцінка роботи повинна враховувати: вимоги до знань, пов'язаних з роботою, мислення, необхідне для впровадження знань та ступінь відповідальності особи.

Вимоги до кандидатів є наступними:

- знання, вміння та навички, набуті в межах навчання чи досвіду,
- здатність виконувати, контролювати, інтегрувати або координувати завдання
- наявність контактних та комунікативних навичок, а також наявність лідерських якостей та навичок ведення переговорів.

Планування та передбачення продуктивності відповідно до повноважень, межі яких більш-менш точно визначені, а також вимоги щодо застосування знань у виконанні нових завдань присутні в Законі.

Якщо через заплановану організаційну міру або реорганізацію посада є вакантною (робоче місце), всі інші робочі місця, на які впливає ця організаційна міра підлягають процедурі оцінки відповідальним федеральним міністром за погодженням з федеральним міністром державної служби та спорту.

Робочі місця посадових осіб Парламентської дирекції повинні оцінюватися Президентом Національної ради. Президент Національної ради може отримати експертний висновок у Федеральному міністерстві державної служби та спорту.

¹³. <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10008470>

Передумови призначення

Призначеним чиновником може бути тільки особа, що:

- є німцем в розумінні статті 116 Основного закону або має громадянство іншої країни-члена Європейського Союзу,
- здатна у будь-який час стати на захист вільного демократичного устрою в розумінні Основного закону,
- має передбачену для службової кар'єри – або за відсутністю таких норм – звичайну попередню освіту або
- отримала необхідну кваліфікацію завдяки життєвому і професійному досвіду під час або за межами державної служби.

Якщо цього вимагають відповідні завдання, то чиновником **може бути призначений тільки німець** в розумінні статті 116 Основного закону (Федеральний міністр внутрішніх справ може допускати виключення із абзацу 1 п. 1 та абзацу 2, якщо для прийняття відповідного чиновника існує нагальна службова потреба.

Оголошення конкурсу на заміщення посади, відбір кандидатів. Кандидати визначаються через оголошення конкурсу на заміщення посади. Їх відбір повинен здійснюватися відповідно до їх придатності, спроможності і фахових здібностей, не беручи до уваги на стать, походження, расу, віросповідання, релігійні або політичні переконання, зв'язки. Цьому не суперечать законодавчі заходи щодо підтримки чиновників-жінок для запровадження фактичного рівноправ'я в галузі праці, особливо встановлення квот із перевіркою кожного індивідуального випадку.

Повноваження на призначення. Федеральний президент призначає чиновників, якщо законом не передбачено іншого, або якщо він не передасть виконання цього повноваження іншим інстанціям. Призначення набуває чинності з дня вручення документу про призначення, якщо тільки в документі чітко не визначений пізніший день.

Випробувальний строк. Вид та тривалість випробувального строку визначається відповідно до потреб кожної окремої посади. Він не може перевищувати п'яти років. Тривалість випробувального строку відносно інших осіб в якості претендентів на зайняття посади повинна становити щонайменше три роки (федеральний комітет з особового складу державних службовців може допускати виключення).

Оскільки до випробувального строку дораховуватиметься час, проведений на публічній службі в якості службовця або працівника, визначають норми зайняття посади - час діяльності, який відповідає переданій посаді, повинен дораховуватись.

Заборона стрибкових підвищень. Посади, які займаються за загальними стандартами проходження служби не повинні пропускатися. Це діє також і відносно інших осіб-претендентів на посаду. Стосовно виключень рішення приймає Федеральний комітет з особового складу державних службовців.

Чиновники на випробуванні з керівною функцією. Посада з керівною функцією спочатку обіймається на випробувальний строк. Регулярна тривалість випробувального строку становить два роки. Вища службова інстанція може допустити скорочення випробувального строку (мінімальний випробувальний строк становить один рік). Відрізок часу, впродовж якого чиновнику вже передавалась керівна функція, може бути зарахований до випробувального строку. Подовження випробувального строку не допускається.

Федеративна Республіка Німеччина

